

Απόρρητο Επικοινωνιών και Προστασία Προσωπικών Δεδομένων

Λίλιαν Μήτρου

Επικ. Καθηγήτρια Παν. Αιγαίου
Δικηγόρος

Αντικείμενο της εισήγησης

- ✦ Διερεύνηση των σημείων τομής (και έντασης) μεταξύ της έννοιας του απορρήτου επικοινωνιών, της ασφάλειας και της προστασίας προσωπικών δεδομένων
- ✦ Επικαιρότητα της συζήτησης ενόψει
 - Κατάθεσης και συζήτησης του Σχεδίου Νόμου για την προστασία δεδομένων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών
 - Συζήτησης/ύπαρξης νομοπαρασκευαστικής επιτροπής για την ανάγκη νομοθετικής ενίσχυσης του απορρήτου των επικοινωνιών

Τι είναι το «απόρρητο»;

- ✱ Αντικείμενο της προστασίας
 - η **ελευθερία της επικοινωνίας**
 - το **απόρρητο** όλων των μορφών επικοινωνίας υπό την έννοια της **μυστικότητας**
- ✱ Απαγορεύεται κάθε ενέργεια των δημοσίων αρχών προς λήψη γνώσης ή κοινοποίηση σε τρίτους του περιεχομένου/στοιχείων επικοινωνίας
- ✱ Και οι ιδιώτες αποδέκτες της ισχύος του δικαιώματος
- ✱ Εγγύηση της ελευθερίας και του απορρήτου **έναντι Πάντων**

Έκταση και περιεχόμενο απορρήτου

- ✱ Αξίωση επιλογής των όρων διεξαγωγής της επικοινωνίας (εάν, πότε, πώς, με ποιόν)
- ✱ Στοιχεία κλήσης: αναπόσπαστο στοιχείο επικοινωνίας (ΕΔΔΑ, Malone v. UK)
- ✱ Δυσχέρεια διάκρισης περιεχομένου και εξωτερικών στοιχείων επικοινωνίας (Θέμα e-mail)
- ✱ Επέκταση του απορρήτου στα «εξωτερικά στοιχεία» της επικοινωνίας, δηλ. τις περιστάσεις υπό τις οποίες διενεργείται η επικοινωνία
- ✱ Ρητή επέκταση του απορρήτου στα «δεδομένα κίνησης», δηλ. τα δεδομένα που υποβάλλονται σε επεξεργασία για τους σκοπούς διαβίβασης μιας επικοινωνίας ή της χρέωσής της (Άρθρο 5

Απόρρητο των «εξωτερικών στοιχείων» επικοινωνίας

- ✚ Ν. 2774/99: Οποιαδήποτε χρήση των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών προστατεύεται από τις ρυθμίσεις για το απόρρητο
- ✚ Π.Δ. 47/2005: Αναλυτική απαρίθμηση στοιχείων επικοινωνίας ανά είδος επικοινωνίας
- ✚ ΣχΝ για ενσωμάτωση Οδηγίας 2002/58: Οποιαδήποτε χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (από συνδρομητή/χρήστη) και των συναφών δεδομένων κίνησης και θέσης προστατεύεται από το απόρρητο

Δικαίωμα προστασίας προσωπικών δεδομένων

- ✦ Αυτοτελές συνταγματικό δικαίωμα
Άρθρο 9 Α Σ – Άρθρο 8 Χάρτη Θεμελιωδών
Δικαιωμάτων
- ✦ Πληροφοριακός αυτοκαθορισμός
 - Συν-προσδιορισμός του πληροφοριακού ορίζοντα
των επικοινωνιακών (μας) «εταίρων»
 - Γνώση του πληροφοριακού ορίζοντα των
επικοινωνιακών (μας) «εταίρων»

Προστασία προσωπικών δεδομένων

- ✱ Δίκαιο προστασίας προσωπικών δεδομένων: εάν και υπό ποιες προϋποθέσεις είναι νόμιμη η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, δηλ. των πληροφοριών που αναφέρονται σε/ σχετίζονται με ένα άτομο
- ✱ Σύνολο κανόνων, προϋποθέσεων, όρων, εξουσιών και απαγορεύσεων αλλά και από ρυθμίσεις σχετικές με διαδικασίες, θεσμικούς ελέγχους, εγγυήσεις και αντίβαρα των περιορισμών των δικαιωμάτων των προσώπων

Κοινή στόχευση: προστασία της ελευθερίας

- ✦ Προστασία απορρήτου και προστασία προσωπικών δεδομένων ως προϋποθέσεις
 - απόλαυσης συνταγματικών δικαιωμάτων
 - άσκησης συνταγματικών ελευθεριών
 - συμμετοχής στην ελεύθερη επικοινωνία και στην πολιτική και κοινωνική ζωή
- ✦ Στοιχεία αποτελεσματικής προστασίας της ιδιωτικότητας ως όρου αυτονομίας
- ✦ Βασικοί «άξονες» «ασφάλειας» των δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών
- ✦ Διασφάλιση δικαιώματος από «ανεξάρτητη αρχή»

Συμπληρωματικότητα, Συρροή ή Σύγκρουση;

- ✱ Τεμνόμενα και δυσχερώς οριοθετούμενα πεδία προστασίας
- ✱ Δυσχέρεια προσδιορισμού των εννοιών (επικοινωνία, δεδομένα, δίκτυα, ασφάλεια δικτύων)
- ✱ Διαπλοκή και «σύγκρουση» αρμοδιοτήτων των ανεξάρτητων αρχών;

Εξωτερικά στοιχεία της επικοινωνίας ή προσωπικά δεδομένα;

- ✱ Τα δεδομένα κίνησης/χρέωσης (εξωτερικά στοιχεία) : καταρχήν «απλά» προσωπικά δεδομένα στο βαθμό που συσχετίζονται με πρόσωπο, η ταυτότητα του οποίου είναι προσδιορισμένη ή μπορεί να προσδιοριστεί – δυνάμει και κατ' εξαίρεση «ευαίσθητα»
- ✱ Η επεξεργασία δεδομένων κίνησης/χρέωσης υπόκειται στους κανόνες προστασίας προσωπικών δεδομένων και στον έλεγχο της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων
- ✱ Η άρση απορρήτου ως προς τα εξωτερικά στοιχεία για σκοπούς εθνικής ασφάλειας και διακρίβωσης ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων υπόκεινται στις εγγυήσεις του 19 Σ και των εκτελεστικών νόμων – Μείζων προστασία έναντι της προστασίας ως απλών προσωπικών δεδομένων;

Άλλες συνέπειες της επέκτασης του απορρήτου

- ✚ Κακόβουλες κλήσεις: άρση της ανωνυμίας/αναγνώριση καλούσας γραμμής – ανάγκη διαμόρφωσης ειδικού πλαισίου ώστε να περιορίζεται στον σκοπό του εντοπισμού του «δράστη» (προϋποθέσεις, διαδικασία)
- ✚ Εντοπισμός θέσης σε περιπτώσεις ανάγκης: άρση απορρήτου ως προς τη θέση – έστω και χωρίς συγκατάθεση – αποκλειστικά για τον σκοπό της άμεσης επέμβασης
- ✚ Το ΣχΝ θέτει βασικούς κανόνες και αναθέτει στην ΑΔΑΕ την περαιτέρω εξειδίκευση με έκδοση πράξης

Η έννοια της (ηλεκτρονικής) επικοινωνίας

- ❖ Οδηγία 2002/58: κάθε πληροφορία που ανταλλάσσεται ή διαβιβάζεται μέσω ενός πεπερασμένου αριθμού μερών μέσω μιας διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών
- ❖ Κανονισμοί ΑΔΑΕ: κάθε είδους επικοινωνία μεταξύ ανθρώπων, αντικειμένων, ανθρώπων και αντικειμένων (λόγος, μουσική, εικόνες, σήματα)
- ❖ Επικοινωνία είναι η διαπροσωπική επαφή/επικοινωνία
- ❖ Μαξimalιστική η υπαγωγή συλλήβδην των συναλλαγών e-banking, e-commerce και e-gov στην έννοια του απορρήτου στο Π.Δ. 47/2005 (άρθρο 4 §1 θ, ηη);

Εμπιστευτικότητα και ασφάλεια ως στοιχεία προστασίας δεδομένων

- ✚ Ασφάλεια πληροφοριών: διαθεσιμότητα, ακεραιότητα, αυθεντικότητα, εμπιστευτικότητα πληροφοριών
- ✚ Ασφάλεια πληροφοριακών συστημάτων (άνθρωποι, λογισμικό, υλικό, διαδικασίες, δεδομένα)
- ✚ Απόρρητο / ασφάλεια δεδομένων και πληροφοριακών συστημάτων : εγγενές στοιχείο των συστημάτων προστασίας προσωπικών δεδομένων (16-17 Οδηγίας 95/46/EK – 10 Ν. 2472/97 – άρθρο 10 § 3 εδαφ.3 ΣχΝ)
- ✚ Ασφάλεια δικτύων και υπηρεσιών: διατυπώνονται ως υποχρέωση των παρόχων (άρθρο 4 Οδηγίας 2002/58 – άρθρο 10 Ν. 2774/99 – Άρθρο 12 ΣχΝ)

Από το απόρρητο στην ασφάλεια;

- ✚ Έλεγχος της τήρησης όρων/διαδικασίας άρσης απορρήτου
- ✚ Προληπτικός και κατασταλτικός έλεγχος από ΑΔΑΕ σε εγκαταστάσεις, δίκτυα, τεχνικό εξοπλισμό, αρχεία, τράπεζες δεδομένων και εγγράφων δημοσίων αρχών και ιδιωτικών επιχειρήσεων
- ✚ Όριο εξουσιών-αρμοδιοτήτων ΑΔΑΕ είναι ο συνταγματικός σκοπός της, δηλ. η διασφάλιση του απορρήτου και της ελευθερίας της επικοινωνίας

Ιδιωτικά δίκτυα και κέντρα

- ✦ Εφαρμογή των κανόνων προστασίας προσωπικών δεδομένων στις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών που δεν απευθύνονται στο ευρύ κοινό (Προοίμιο Οδηγίας 02/58, 10)
- ✦ Υποχρέωση/Παραβίαση απορρήτου/ασφάλειας: στοιχείο ενός ευρύτερου πλέγματος σχέσεων που αφορά τη συλλογή, επεξεργασία, ροή πληροφορίας (π.χ. επεξεργασία δεδομένων στο πλαίσιο εργασιακών σχέσεων)
- ✦ Συντρέχουσα αρμοδιότητα ΑΔΑΕ και ΑΠΠΔ;
- ✦ Υπαγωγή σε έλεγχο ΑΔΑΕ: κίνδυνος διάσπασης ελέγχου και αποδυνάμωσης προστασίας

Αντί επιλόγου...προβληματισμοί!

- ✚ Επαναπροσδιορισμός της επικοινωνίας υπό το πρίσμα της τεχνολογικής εξέλιξης χωρίς να παραγνωρίζεται το συνταγματικό οικοδόμημα και η στόχευσή του
- ✚ Η ύπαρξη περισσότερων αρχών συνιστά πολλαπλασιασμό δυνατοτήτων και ενδυνάμωση της προστασίας ή αμοιβαία εξουδετέρωση και αποδυνάμωση της προστασίας ;
- ✚ Ανάγκη (επαν)οριοθέτησης αρμοδιοτήτων και εξουσιών των Αρχών